

SERBEST ETKİNLİKLER DERSİNİN ÖĞRENCİ MOTİVASYONUNA ETKİSİNE İLİŞKİN BİR İNCELEME

Serkan AKBULUT¹

Makale Bilgisi	Özet
Makale Türü Araştırma Makalesi	Özet Bu çalışmanın amacı, serbest etkinlikler dersinin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkileri bağlamında amacına hizmet etme düzeyini ve programın okula olan yansımalarını öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda altı sınıf öğretmeni ve altı öğrenci ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların serbest etkinlikler dersinin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisi, motivasyonu artırma bağlamındaki eksiklikleri ve eksikliklerin giderilmesi hakkındaki görüşlerini incelemek ve betimlemek amacıyla çalışma deseni, nitel betimsel araştırma deseni olarak belirlenmiştir. Nitel verilerin analizinde yararlanılan içerik analizinde elde edilen verilerden ortaya çıkan kavramlar doğrultusunda kodlama yapılmıştır. Verilerden elde edilen kodlar tümevarımcı analize göre ortaya çıkarılmıştır. Araştırmada öne çıkan sonuçlar arasında, serbest etkinlikler dersinin öğrenci motivasyonu üzerinde önemli etkilere sahip olduğu, öğrencilerin tüm gelişim alanlarına olumlu katkılar sağladığı, serbest etkinlikler ders saati içerisinde başka derslerin işlenmesinin sorunlara sebep olduğu ayrıca fiziki ortam, çevre şartları materyal ve kaynak kitap gibi konularda eksikliklerin bulunduğu.
Makale Geçmişi: Başvuru 07.04.2022 Kabul 04.11.2022	
Anahtar Kelimeler: Serbest Etkinlikler, Motivasyon, Öğrenme,	

A STUDY ON THE EFFECT OF FREE ACTIVITIES COURSE ON STUDENT MOTIVATION

Article Information	Abstract
Article Type Research Article	The study aims to examine the views of teachers and students according to the service level of the free activities course in terms of its effects on student motivation and the reflection of the program on the school. In line with this purpose, interviews were conducted with six classroom teachers and six students. The study design was determined as a qualitative descriptive research design to examine and describe the effects of the free activities course on student motivation, the deficiencies in the context of increasing motivation, and the elimination of deficiencies. Coding was done in accordance with the concepts that emerged from the data obtained with the content analysis which is used in qualitative data analysis. The codes obtained from the data were revealed with inductive analysis. Among the prominent results of the research, the free activities course has important effects on student motivation, contributes positively to all development areas of the students, the teaching of other courses during the free activities class hour causes problems, and there are deficiencies in terms of the physical environment, environmental conditions, materials, and source books.
Article History: Received 07.04.2022 Accepted 04.11.2022	
Keywords: Free activities, Motivation, Learning,	

Kaynakça Gösterimi: Akbulut, S. (2022). Serbest etkinlikler dersinin öğrenci motivasyonuna etkisine ilişkin bir inceleme. *Eğitim Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 3(2), 1-12.

¹ Serkan AKBULUT, İzmir Demokrasi Üniversitesi, serkanogretmen17@gmail.com, 0000-0001-9955-0579

1. GİRİŞ

Milli Eğitim Bakanlığı hedef kitle olan öğrenciler için bir ilgi alanı oluşturmayı ve onların sanatsal, sosyal ve kültürel gelişmelerini sağlamayı hedeflemektedir. Bu hedef, fiziksel ve zihinsel olarak sağlıklı bir toplum inşa etmek için çok önemlidir (Aydemir, Bozkurt ve Şekerci, 2015). Serbest zaman, bir öğrencinin kısıtlama olmaksızın yapabileceği herhangi bir aktivite, ev ödevi veya sorumluluktur (Bozak, Apaydın ve Demirtaş, 2012). 2010-2011 eğitim-öğretim yılından itibaren ilköğretimin ilk aşamasında yer alan serbest etkinlikler dersi, çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklere katılım yoluyla ilköğretimin zorunlu yükünü azaltmakta ve olumlu kişisel ve manevi niteliklere sahip yaşam becerilerini geliştirmektedir (Kazu ve Aslan, 2013). Serbest etkinlik dersinin bir parçası olarak alınacak önlemler öğrencilerin becerilerini, sosyal canlılığını ve empatisini geliştirerek iletişim, öz saygı, güven ve liderlik özelliklerinin gelişimine katkı sağlayarak öğrencilerin eğlence ve eğitim yönleriyle okullarını daha çok sevmelerini sağlamaktadır (Aydemir, Bozkurt ve Şekerci, 2015). Günümüz eğitim ortamında, öğrenciler çeşitli yaşam becerileri kazanmakta ve gerçek hayattaki durumlara çevrilebilmeleri gittikçe daha önemli hale gelmektedir (Yahşi ve Kırkıç, 2020). Bu bağlamda serbest etkinlikler dersi, öğrencilerin sosyal ve kişisel görevlerini tamamladıktan sonra eğlenmeleri, rahatlamaları ve vakit geçirmeleri için bir zaman olarak görülebilir.

Sınıf öğretmenleri serbest etkinlikler dersinde koleksiyonlar toplayabilir, öğrencileri için ilgili ve faydalı metinler toplayabilir, yaratıcılığı geliştirecek akıl oyunları kaliteli etkinlikler düzenleyebilir (Aydemir, Bozkurt ve Şekerci, 2015). Öğrencilerin bilgiye erişmeleri ve yapılandırarak geri yüklemeleri için uygun bir öğrenme ortamı sağlayabilir (Wilson, 1997). Öğrenme, öğrencilerin öğretmenle, birbirleriyle ve öğrenme ortamıyla etkileşim içinde olduğu bağlamda gerçekleştiğinden, öğrencilerin öğrenme sürecinin farklı yönlerine ilişkin algılarına odaklanmak önemlidir. Bu bağlamda öğretim süreci yaşa uygun yöntem, yaklaşım ve modellerle öğrenci algıları ve bireysel farklılıklara odaklanılarak tasarlanmalıdır (Akbulut, 2021). Serbest etkinlikler dersindeki yıllık planın aksine, öğretmen tarafından öğrenci ihtiyaçları ve ilgi alanlarına göre aylık eylem planları şeklinde planlanır. Başka bir deyişle program ne olursa olsun öğretmenin sınıf ve öğrencinin özelliklerine göre düzenlediği etkinliklerden oluşmaktadır.

09/07/2010 tarihinden itibaren serbest etkinlik saatlerinde ek açıklamalara ve 20/07/2010 Talim ve Terbiye Kurulu ilköğretim okulunun haftalık ders çizelgesindeki değişikliklere göre:

“Okul ve çevrenin şartları ile öğrencilerin bireysel özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak;

- a) *Sosyal, kültürel ve eğitici faaliyet olarak; drama, folklor, müsamere, konser, müzik, monolog, diyalog, grup tartışmaları, güzel konuşma-yazma, kitap okuma, dinleme, sergi düzenleme, gezi-gözlem, inceleme, bilmece, bulmaca, atışma, sayışma, şarkı ve türkü söyleme, soru sorma, cevap verme, duygu ve düşüncelerini ifade etme, oyun, film izleme, bahçe etkinlikleri, bitki ve hayvan yetiştirme vb. etkinlikler uygulanır.*
- b) *Seçmeli sanat ve spor etkinlikleri, bilişim teknolojileri, satranç ve tarım derslerinin programlarından öğrenci düzeyi de göz önünde bulundurularak yararlanılabilir.*
- c) *1-3. Sınıflarda Talim ve Terbiye Kurulunun 30.03.2000 tarihli ve 32 sayılı kararıyla kabul edilen yabancı dil öğretim etkinlikleri ile 4. Sınıflarda seçmeli yabancı dil dersi öğretim programlarından yararlanılabilir.*
- d) *Bu dersin saatleri ayrı ayrı veya blok olarak farklı günlerde uygulanabileceği gibi gerektiğinde tamamı bir gün içinde de uygulanabilecektir.*
- e) *Serbest etkinlikler saati, zümre öğretmenler kurulunca hazırlanan aylık faaliyet planına göre uygulanır. Yapılan faaliyetler sınıf defterine yazılır.” (MEB Mevzuat, 2010).*

Serbest etkinlikler dersinin temel faydalarından biri, öğrenci motivasyonunu artıracak aktiviteler içermesidir. Bireylerin davranışları açısından motivasyonun belirli durum ve seçenekleri ele alma, bir görevi tamamlama ve odaklanma konusunda ısrarcı ve kararlı olma gibi göstergeleri vardır (Candan ve Evin Gencil, 2015). Merak, sebat ve tutum gibi motivasyondan etkilenen öğrenme etkileri de öğrenme sürecini motive ettiği ve etkilediği söylenebilir. Öğrenciler öğrenmeye dönük oldukça motive olmuş olumlu bir tutum geliştirerek öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk alır. Öğrenci başarısızlık nedenlerini ve bu nedenleri ele almak için çok fazla araştırma yapılmıştır. Bu araştırma benzer sonuçlar göstermektedir; en önemli başarı faktörlerinden biri, öğrencinin motivasyonudur (Cinoğlu ve Balcı, 2018; Dündar ve Karaca, 2011; Aydın ve Bakırcı, 2012).

Öğrenci motivasyonu doğrultusunda, 2010/2011 eğitim-öğretim yılında ilkokullarda başlatılan ve duyuşsal öğrenme aşamalarına yönelik merak, sebat ve tutumlar üzerinde büyük bir etkiye sahip olabilecek serbest etkinlikler dersi başlatılmıştır. Öğrencilere boş zamanlarında çeşitli öğrenme ortamlarında bulunarak ve işbirliği, liderlik ve kendine güven gibi sosyal becerilerini geliştirerek ulusal, manevi ve evrensel değerleri edinme fırsatı verilir.

Serbest etkinlikler dersi üzerine alanyazında yapılmış olan çalışmalara bakıldığında, bütünsel bir değerlendirme yönelimi vardır. Cinoğlu ve Balcı (2018) serbest etkinlikler dersine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemiş ve programın öğrenci ihtiyaçlarına göre süreç içerisinde yeniden tasarlanacak biçimde esnek olması gerektiğini önermişlerdir. Benzer şekilde öğretmen görüşlerini inceleyen Gömleksiz ve Özdaş (2013), öğrencilerin sosyo ekonomik düzeylerinin dikkate alınarak uygulamaların tasarlanması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Şen ve Sarıkaya (2015) çalışmalarında bu derste yararlanan etkinliklerin öğretmenlerin mesleki kıdemlerine olan ilişkisini incelemişler ve anlamlı ilişki tespit etmişlerdir. Serbest etkinlik uygulamalarını öğretmenlerin görüşlerine göre inceleyen Saraçoğlu (2020), etkinliklerin öğrenci seviyelerine uygun olacak biçimde tasarlanmasının önemine vurgu yapmıştır. Alanyazında çoğunluğun tercih ettiği gibi serbest etkinlikler dersinin değerlendirilmesi üzerine yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunda, öğretmenlerin bu derste başka bir dersi işledikleri ve belirli bir program ve kılavuzun olmamasından dolayı sorun yaşandığını tespit edilmiştir (Bektaş ve Dinçer, 2011; Birgül, 2018; Bozak ve diğerleri., 2012; Cinoğlu ve Bağcı, 2018; Dündar ve Karaca, 2011; Gültekin ve diğerleri, 2014; Gün, 2013; Gürbüz Türk ve Çakmak, 2017; Kazu ve Aslan, 2013; Kazu ve diğerleri, 2012; Özsel, 2016). Yılmaz Gündüz (2020) çalışmasında, serbest etkinlikler dersine yönelik olarak öğrencilerin olumlu görüşte olduklarını tespit etmiştir. Yine öğretmen görüşlerine göre serbest etkinlikler dersini inceleyen Aydın ve Bakırcı (2012) çalışmalarında serbest etkinlikler dersinin özellikle öğrenciler için faydalı ve olumlu bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Göze çarpan başlıca sorun, öğretmenlerin bu derste başka bir dersi işlemeleri başka bir ifadeyle bu ders süresini diğer dersler için telafi fırsatı olarak görmeleridir (Ay ve diğerleri, 2016; Bektaş ve Dinçer, 2011; Gömleksiz ve Özdaş, 2013; Gün, 2013; Gürbüz Türk ve Çakmak, 2017; Gündüz, 2014; Kazu ve diğerleri, 2012; Kazu ve Aslan, 2013; Şen ve Sarıkaya, 2015; Ürey ve Çepni, 2014; Yılmaz, 2015). Serbest etkinlikler dersine yönelik uluslararası alanyazın incelendiğinde, etkinliklere katılan öğrencilerde akademik başarı artışı gerçekleştiği gibi ayrıca, okula karşı olumlu tutum ve sosyal bireysel gelişim sağlandığı görülmüştür (Bamberger ve Tal, 2008; Bartko, 2005; Fletcher ve diğerleri, 2003; Gifford ve Dean, 1990; Holloway, 2000; Maynard ve Waters, 2007; Moriana ve diğerleri, 2006; Morris, 2005; Morrissey ve diğerleri, 2005).

Çalışmada, alanyazında serbest etkinlikler dersine yönelik genellikle sınıf öğretmenlerinin görüşlerini inceleyen çalışmalara yeni bir boyut kazandırarak öğrenci görüşlerine de yer verilmiştir. Bu bağlamda çalışmanın amacı ilkokullarda *Serbest Etkinlikler* dersinin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkileri bağlamında amacına hizmet etme düzeyinin ve programın okula olan yansımalarının öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından incelenmesidir. Çalışmada şu problemlere yanıt aranmıştır:

1. Serbest Etkinlikler dersinin öğrencilerin motivasyonu üzerindeki etkilerine yönelik
 - a) Öğrenci görüşleri nasıldır?
 - b) Öğretmen görüşleri nasıldır?
2. Serbest Etkinlikler dersinin öğrencilerin motivasyonunu artırma bağlamındaki eksiklere/ geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin
 - a) Öğrenci görüşleri nasıldır?
 - c) Öğretmen görüşleri nasıldır?
3. Serbest Etkinlikler dersinin öğrencilerin motivasyonunu artırma bağlamındaki eksiklerin giderilmesine ilişkin
 - a) Öğrenci görüşleri nasıldır?
 - b) Öğretmen görüşleri nasıldır?

2. YÖNTEM

Serbest etkinlikler dersinin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkileri bağlamında amacına hizmet etme düzeyini ve programın okula olan yansımalarını öğretmen ve öğrenci görüşleri ile ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada yükseköğretim kurumları bilimsel araştırma ve yayın etiği yönergesine uyulmuştur.

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırma serbest etkinlikler dersinin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkileri bağlamında amacına hizmet etme düzeyini ve programın okula olan yansımalarını öğretmen ve öğrenci görüşleri ile ortaya koymayı amaçlayan nitel bir çalışmadır. Çalışmanın amacı katılımcıların, serbest etkinlikler dersinin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisi, motivasyonu artırma bağlamındaki eksiklikleri ve eksikliklerin giderilmesi hakkındaki

görüşlerini incelemek ve betimlemektir. Bu amaca hizmet edecek biçimde çalışma deseni, nitel betimsel araştırma deseni olarak belirlenmiştir. Nitel betimsel araştırma desenin temel amacı, her bir olguyu doğrudan ve basit bir şekilde tanımlamak ve insanların bir olay veya olgu hakkındaki düşüncelerini açıklamaktır (Lambert ve Lambert, 2012; Sandelowski, 2000; Sandelowski, 2010; Willis ve diğerleri, 2016).

2.2. Katılımcılar

Çalışmaya ait katılımcıların öğretmen grubunu, İzmir, Kocaeli, Tokat, Ankara ve Samsun'da görev yapan ikisi köy diğer ikisi şehir merkezinde bulunan devlet okulunda görev yapan 6 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmaya ait katılımcıların öğrenci grubunu ise İzmir'de bir devlet okulunun 3. sınıfında öğrenim gören 6 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin çalışmaya dâhil edilebilmesi için öğrencilerin velilerinden izin alınmıştır. Katılımcı öğretmen ve öğrencilere ait demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Çeşitlilik öğretmen ve öğrenci olmak üzere iki farklı grup ile öğretmenlerin görev yaptıkları yerleşim yeri türlerine göre sağlanmaya çalışılmıştır. Çalışmada ölçüt örnekleme kullanılmıştır ve öğretmenlerin en az 10 yıllık mesleki deneyime sahip ve eğitim fakültesi, sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olan öğretmenler ile ilkokulu üçüncü sınıf öğrencileri katılımcı grubunu oluşturmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcı	Görev yeri/Okulu	Cinsiyet	Hizmet yılı/Sınıfı	Unvan
K1	İlkokul/Kocaeli	Erkek	15 yıl	Öğretmen
K2	İlkokul/Tokat	Erkek	10 yıl	Öğretmen
K3	İlkokul/Ankara	Kadın	13 yıl	Öğretmen
K4	İlkokul/Samsun	Kadın	18 yıl	Öğretmen
K5	İlkokul/İzmir	Erkek	23 yıl	Öğretmen
K6	İlkokul/İzmir	Kadın	25 yıl	Öğretmen
ÖK1	İlkokul/İzmir	Kadın	3	Öğrenci
ÖK2	İlkokul/İzmir	Erkek	3	Öğrenci
ÖK3	İlkokul/İzmir	Erkek	3	Öğrenci
ÖK4	İlkokul/İzmir	Kadın	3	Öğrenci
ÖK5	İlkokul/İzmir	Kadın	3	Öğrenci
ÖK6	İlkokul/İzmir	Erkek	3	Öğrenci

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Görüşme soruları hazırlanmadan önce çalışma ile ilgili alanyazın incelenmiştir. Görüşme formları, konuyla ilgili alanyazında yer alan altyapı ve araştırma yönelimleri dikkate alınarak araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Nitel araştırma yöntemleri alanda deneyimli üç akademisyenin uzman görüşlerinden yararlanılarak görüşme formlarına son hali verilmiştir. Görüşme soruları pilot uygulama amacıyla üç akademisyen üzerinde uygulanmış ve revize edilerek son halini almıştır. Görüşmeler katılımcıların onayı alınarak ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Görüşmeler ortalama 4 ile 20 dakika arası sürmüştür.

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Nitel verilerin analizinde yararlanılan içerik analizinde elde edilen verilerden ortaya çıkan kavramlar doğrultusunda kodlama yapılmıştır. Verilerden elde edilen kodlar tümevarımcı analize göre ortaya çıkarılmıştır. Tümevarımcı analiz, elde edilen verilerden oluşturulan kodlar yoluyla temaları ortaya çıkarmaktır (Strauss ve

Corbin, 1990; akt. Yıldırım ve Şimkek, 2016). Görüşmeden elde edilen veriler satır satır incelenmiş önemli olan kavramlar saptanarak kodlar oluşturulmuştur. Oluşturulan kod listesinden kavramsal bir yapı ortaya çıkarılarak alt kategoriler ya da alt temalar elde edilmiştir. Alt temalar arasında birbirleriyle ilişkili olanlar saptanarak temalar oluşturulmuştur. Katılımcıların görüşleri neticesinde oluşan kodlar, alt temalar ve temalar tablolaştırılmıştır. Oluşturulan kod listesinden kavramsal bir yapı ortaya çıkarılarak alt kategoriler ya da alt temalar elde edilmiştir. Alt temalar arasında birbirleriyle ilişkili olanlar saptanarak temalar oluşturulmuştur. Görüşme verilerine göre oluşan kodlar doğrultusunda önce 6 alt tema/kategori oluşmuş ve aralarındaki ilişki neticesinde araştırma sorularıyla uyumlu 3 tema ortaya çıkmıştır.

- 1.Serbest etkinlikler dersinin motivasyon üzerindeki etkileri.
- 2.Serbest Etkinlikler Dersinde motivasyonu artırmaya yönelik yaşanan sorunlar.
- 3.Serbest Etkinlikler Dersinde motivasyonu artırmaya yönelik yaşanan sorunların giderilmesine ilişkin öneriler.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Araştırma sonuçlarının gerçeği doğru bir şekilde temsil edebilmesi amacıyla çeşitli geçerlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın iç geçerliliğini sağlamak amacıyla çeşitleme yapılmış, bu bağlamda katılımcı olarak hem öğretmenlerle hem de öğrencilerle görüşme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, uzman incelemesine başvurulmuş, bu bağlamda çalışma formumun son halini alması için nitel araştırma yöntemleri alanında uzman üç akademisyenden uzman görüşü alınmış görüşme formuna son hali verilmiştir. Dış geçerliği sağlamak amacıyla amaçlı örnekleme yapılmış bu bağlamda öğretmenlerin en az 10 yıllık mesleki deneyime ve farklı sınıf düzeylerinde öğretmenlik yapıyor olmalarına ayrıca, eğitim fakültesi, sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olmalarına dikkat edilmiştir.

3. BULGULAR

Görüşmeler sonucu elde edilen nitel veriler, Serbest etkinlikler dersinin motivasyon üzerindeki etkileri (Araştırma Sorusu 1), Serbest Etkinlikler Dersinde motivasyonu artırmaya yönelik yaşanan sorunlar (Araştırma Sorusu 2) ve Serbest Etkinlikler Dersinde motivasyonu artırmaya yönelik yaşanan sorunların giderilmesine ilişkin öneriler (Araştırma Sorusu 3) olarak ifade edilen üç ana tema doğrultusunda gruplandırılmıştır.

Tablo 2. Araştırma soruları, tema ilişkisi

Araştırma Sorusu	Tema
Serbest Etkinlikler dersinin öğrencilerin motivasyonu üzerindeki etkilerine yönelik a) Öğrenci görüşleri nasıldır? b) Öğretmen görüşleri nasıldır?	Serbest etkinlikler dersinin motivasyon üzerindeki etkileri.
Serbest Etkinlikler dersinin öğrencilerin motivasyonunu artırma bağlamındaki eksiklere/ geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin a) Öğrenci görüşleri nasıldır? b) Öğretmen görüşleri nasıldır?	Serbest Etkinlikler Dersinde motivasyonu artırmaya yönelik yaşanan sorunlar.
Serbest Etkinlikler dersinin öğrencilerin motivasyonunu artırma bağlamındaki eksiklerin giderilmesine ilişkin a) Öğrenci görüşleri nasıldır? b) Öğretmen görüşleri nasıldır?	Serbest Etkinlikler Dersinde motivasyonu artırmaya yönelik yaşanan sorunların giderilmesine ilişkin öneriler.

3.1. Serbest Etkinlikler Dersinin Motivasyon Üzerindeki Etkileri

Katılımcılara göre serbest etkinlikler dersi öğrenci motivasyonu için çok önemlidir ve bu ders saatinde başka derslerin işlenmemesi gerekmektedir. Bu bağlamda, “*bu ders saatinde, diğer derslerin uygulanmasının motivasyona yönelik sosyal ve duyuşsal etkileri, gelişim alanlarına yönelik sosyal, duyuşsal, bilişsel ve psikomotor etkiler, serbest etkinlikler dersinin duyuşsal etkileri, serbest etkinlikler dersinin duyuşsal, psikomotor, sosyal ve bilişsel etkileri*” alt temaları bu temanın çatısını oluşturmuştur. Bu konuda katılımcılarımızın ifadeleri şu şekildedir:

“Serbest etkinlikler dersinde çocuklarla gerçekten etkileşime geçiyoruz. Çocukları bırakıp oyunlar oynarken sınıfa baktığınızda gerçekten birbirlerine davranış olarak paylaşım olarak yaklaşım olarak çok farklı şeyler görebiliyorsunuz sınıfta bu da normal bir derste göremediğimiz şeyleri ortaya koyuyor dolayısıyla ne oluyor serbest etkinlikler dersinin kaçırdığınız zaman bu çocuğa olumsuz olarak yansıyor.” (K1)

“Duyuşsal bilişsel açıdan zekâ oyunlarından bahsettik mesela bu bilimsel açıdan mutlaka ki gelişim sağlıyor. Paylaşımdan bahsettik paylaşımları artıyor dedik birbirlerine paylaşımları artıyor. Bakıyorsunuz ki satranç oynuyor 4-5 öğrenci. 4-5 tane öğrenci de onların etrafında bekliyor. Burada mesela bir saygı kavramının dışında belirtmeyi unuttum değerler eğitimi çok önemlidir serbest etkinlikler dersinde saygıyı öğreniyor arkadaşına saygı duyuyor bir oyun oynarken sıra beklemesi gerektiğini biliyor arkadaşının bitirmesini bekliyor. Psikomotor olarak serbest etkinliklerde planladığınız oyun varsa kasların gelişimi gibi faydaları olduğunu söyleyebiliriz.” (K2)

“Serbest etkinlikler dersi öğrenci motivasyonu kesinlikle ve kesinlikle artırıyor diyebilirim. bunu da bir önceki konuşmama dayandıracağım, çocuk ne kadar çok mutlu olursa motivasyon o derece yüksek oluyor dolayısıyla serbest etkinliklerde de çocukların mutlu olduğu onların eğlenebileceği şeyler yaptığımız takdirde motivasyonu yükseltmiş oluyorsunuz.” (K3)

“Serbest Etkinlikler dersinin içinde oyun, müzik, kendini rahat ifade etmeyi sağlayacak etkinlikler olduğu için çocukların motivasyonu artmaktadır.” (K4)

“Serbest etkinlikler dersi daha çok eğlenceli geçtiği için çocuklar ders gibi görmeyip eğlence zamanı olarak nitelendiriyorlar. Oyun çağında oldukları için de bu motivasyonlarını büyük ölçüde olumlu olarak etkiliyor.” (K5)

Katılımcılar, serbest etkinlikler dersinde çocuklarla etkileşime geçildiği, dersin öğrenci motivasyonu arttırdığı ve öğrencinin dersteki mutluluk düzeyinin motivasyonu etkilediğini belirtmiştir. Katılımcılar ayrıca, serbest etkinlikler dersinin öğrenci motivasyonuna etkisi bağlamında çalışmalarını değerlendirmiş ve diğer derslerden farklı yönlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Birincisi çocukların serbest etkinlikler dersinde etkileşimi daha fazla. Öğrenci öğrenci ve öğretmen öğrenci arasında her bağlamda etkileşimler daha fazla. İkincisi serbest etkinlikler dersinde daha fazla duyuşunu kullanıyorlar. Arkadaşlarıyla zekâ oyunları oynuyorsa zekâyı kullanma düşünme ya da fiziksel etkinlik gerektiren bir oyun varsa vücudunu kullanma kaslarını geliştirme. zaten çocuk sırada sürekli sabit oturduğu sürece bence o öğrenci sınıfta mutlu değildi eğer çocuk bir şeyler yaparsa dersin içine girerse çocuk mutlu dolayısıyla da bu şekilde olunca da bence serbest etkinlikler dersi çocuk üzerinde gayet motivasyon yükseltici ve okula daha çok hazırlayıcı diyebilirim.” (K1)

“Öğrenci açısından baktığımızda öğrencilerin en çok sevdiği bir an önce dersin gelmesini dört gözle bekledikleri ders serbest etkinlikler dersi oluyor çünkü kendisinin bizzat aktif olarak aktif olarak etkinliklere katıldığı için işin içinde yer aldığı için bu da kendisi açısından arkadaşlarla birlikte bir etkileşime girdikleri için bu ders çok önemli. O açıdan diğer derslere karşı motivasyon da artırıyor serbest etkinlikler dersi bu açıdan çok önemli.” (K2)

“Çocuklara bu derste bilgi verilmemektedir. Bu derste çocuklar kendilerini yazılı ve sözel olarak ifade ederek dil becerilerini geliştiriyorlar, bir çalışma ortaya koyarken bireysel ya da grup halinde nasıl davranabileceklerini öğreniyorlar, görsel okuma yapıp, oyun oynuyorlar ve şarkı söylüyorlar. En önemlisi de severek yaptıkları için kurallara uymada bir sıkıntı yaşanmıyor.” (K3)

“Öncelikle derse katılım oranı çok daha yüksek. Motivasyon üst düzeyde. Çok istekli oluyor öğrenciler etkinliklerde. Böyle olduğu için kazanımlara daha kolay ve kısa sürede ulaşıyor.” (K4)

Katılımcılar, serbest etkinlikler dersinde diğer derslere göre *etkileşimin daha fazla* olduğunu derse aktif katılımın daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde katılımcılar, öğrencilerin gelişim alanlarına yönelik planlama yapmanın önemine değinmiş ve şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Eğer bu serbest etkinlikler dersinde bilişsel duyuşsal psikomotor alanları bilerek planlarsınız birçok faydası görülmüyor. Bunu bizzat deneyerek yaşayarak gördüm. Çoğunlukla Grup etkinlikleri oluyor daha çok grup etkinliklerinde grup oyunlarında duyuşsal ve psikososyal açıdan birçok gelişimlerini görüyoruz. Bunun haricinde yaptığımız sportif etkinliklerde de psikomotor veya bir takım el becerilerine yönelik faydaları da var burada da ince kasların gelişimine katkılarını görüyoruz.”(K2)

“Belki de ilkokul çağındaki bütün derslere baktığımızda serbest etkinlikler dersi ve oyun ve fiziki etkinlikler dersi bence motivasyon artırma da birinci sırada diyebiliriz. Özellikle kırsal kesimlerde hala biz öğrencilerin devamını sağlamakta zorlanıyoruz. Özellikle bu açıdan ve devam eden öğrencilerin okula karşı olumlu tutum geliştirmesine ve motivasyon artırmada serbest etkinlikler dersi birinci sırada geliyor diyebiliriz.”(K3)

“Serbest Etkinlikler dersinin çocuğun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin gelişmesine olumlu etkisi vardır. Çünkü bu ders çok çeşitli alanları içinde barındırmaktadır. Müzik, resim, kitap okuma, oyun oynama, kendini ifade etme gibi. Çocukların severek yaptığı çalışmalar.”(K4)

“Öğrencilerin keyifle zaman geçireceği etkinlikler olduğu için hem istekli oluyorlar hem de gelişim alanlarına olumlu katkıları olduğunu görüyorum.” (K6)

Katılımcılar, dersten en yüksek verimi almak ve öğrenci motivasyonunu canlı tutmak için öğrencilerin gelişim alanlarına yönelik planlama yapmanın önemli olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar, serbest etkinlikler dersinin kendilerine hissettirdikleri duygu ve bu bağlamda yapılan etkinliklerin kazandırdıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Mutlu oluyorum serbest olduğum için. Bedene çıkmak , bedende eğleniyorum. Arkadaşlarımla olmak beni mutlu ediyor.” (ÖK1)

“Mutlu hissediyorum” (ÖK2, ÖK4, ÖK5, ÖK6)

“Arkadaşlarıma daha çok etkileşim halinde olmamı sağladı sosyalleşmeme katkı sağladı.” (ÖK3)

3.2. Serbest Etkinlikler Dersinde Motivasyonu Artırmaya Yönelik Yaşanan Sorunlar

Katılımcılara göre öğrenci motivasyonunu sağlamada serbest etkinlikler dersi çok önemlidir ve bu dersin uygulanmasına yönelik yaşanan sorunlar bulunmaktadır. Bu bağlamda, “Serbest etkinlikler dersi, eksiklik ve sorunlar” alt teması bu temanın çatısını oluşturmuştur. Bu konuda katılımcılarımızın ifadeleri şu şekildedir:

“En önemli sorunlar bu konuşmaya başlamadan önce de belirtmiştim bunu serbest etkinlikler dersinin işlenmesi bazen bu derslerin müfredatın tamamlanması için kullanılması, çevre faktörleri, gerekli materyalin olmaması, bir planın, kılavuzun olmaması yazılı bir kaynağın olmaması bir kitabın olmaması daha sonra araç gereç materyallerin zayıf olması diyebiliriz.” (K1)

“Bazen materyal kullanılması gereken etkinliklerimiz oluyor. materyal eksikliği , temin etme sorunları oluyor. bu da motivasyonu etkileyebiliyor.”(K3)

“Okulun içinde bulunduğu konum bazı imkansızlıkları beraberinde getirmektedir. Bu durum da bu dersin istenildiği gibi yapılmasına engel olmakta. Böylece de istenen verim alınamamaktadır.”(K4)

“Bazen kodlama yapıyoruz bazen kitap okuyoruz bazen boyama mesela pazartesi günü beden eğitimi varsa serbest etkinlikler yerine salı günü de okuma ya da matematik yapıyoruz” (ÖK1)

“Öğretmenimiz bazen Türkçe yaptırıyor ya da bazen bedene çıkartıyor Serbest etkinlikler dersinde başka dersler yapıyoruz. Ama bazen de oyun oynuyoruz.” (ÖK2)

“Serbest etkinlikler dersinde test çözüyoruz.”(ÖK3, ÖK5, ÖK6)

3.3. Serbest Etkinlikler Dersinde Motivasyonu Artırmaya Yönelik Yaşanan Sorunların Giderilmesine İlişkin Öneriler

Katılımcılara göre öğrenci motivasyonunu sağlamada serbest etkinlikler dersi çok önemlidir ve bu dersin uygulanmasına yönelik beklentilerini ve yaşanan sorunların giderilmesine yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Bu

bağlamda, “Eksiklikler, yaşanan sorunlar ve öneriler” alt teması bu temanın çatısını oluşturmuştur. Bu konuda katılımcılarımızın ifadeleri şu şekildedir:

“Her öğrencinin bu süreçte aktif olmasını sağlarım birincisi bu bence. Daha sonra ilgi ve alakalarını dikkate alırdım. Ben kendim için söylüyorum akıl oyunları biz çok oynuyoruz ve herkesin ilgi alakasına ilgisine göre bir şeyler yapmasına yönlendiriyorum bu şekilde daha etkili olacağını düşünüyorum.” (K1)

“Serbest etkinlikler dersi kesinlikle çok önemli bir ders. Öncelikle bu dersi başka dersler için kullanmamalıyız. Yani bir Matematik dersini, gelip serbest etkinlikler dersinde yapmamalıyız. Bu öğrenci motivasyonunu da olumsuz etkiler. Öğrenci serbest etkinlikler dersi yapılacak diye kendini koşullandırıyor ama siz gelip matematik dersini yaptığınız zaman hem matematik dersine karşı olumsuz tutum geliştiriyor hem de öğrencinin size karşı olan tutumu değiştirmiş oluyorsunuz.” (K2)

“Sene başında her öğrencinin ilgi alanı belirlenip, haftalık kazanımlar hazırlanabilir. Böylece öğrencilerin motivasyonu daha da artırılabilir.” (K3)

“Planlama kısmına öğrencilerimizi de dâhil etme güzel fikir olabilir. Yapmak istedikleri etkinlikler için en başta fikir ve görüşlerini almak güzel olurdu.” (K4)

“Her dersin öğrenciye kazandırdığı olumlu duygu ve beceriler vardır. Serbest etkinlikler dersinin en önemli yönü öğrenciyi motive etmesidir. Bu yüzden bu derse daha fazla önem verilmesi ders sırasında başka derslere yer verilmemesi gerekir.” (K6)

“Ben Beden Eğitimi ve basketbol olmasını istiyorum biz basketbol oynamıyoruz beden eğitiminde daha çok resim ders olsun istiyorum. Herkes istediğini yapsın istiyorum öğretmen çok kural veriyor biraz serbest olmak istiyorum.” (ÖK1)

“Seçimle onu belirlemelerini isterim bütün sınıf onu seçerek serbest etkinlikler dersinde yapılacakları biz seçelim isterdim Çünkü ben o zaman Türkçe ve matematik yapmak istemem.” (ÖK2)

“Satranç ve zeka oyunları yapılması isterim.” (ÖK3)

“Derse başlarken öğretmenimizin bize ne yapmak istediğimizi sormasını isterdim. O zaman daha eğlenceli etkinlikler yapardık.” (ÖK4)

“Test çözmek yerine bizi farklı alanlarda geliştirecek etkinlikler yapılması güzel olabilir.” (ÖK5)

“Derslerde zaten çok yorulduğumuz için soru çözmek yerine sınav yapmak yerine oyunlar oynayabiliriz. Bu beni daha mutlu edebilir.” (ÖK6)

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada ilkokullarda “Serbest Etkinlikler” dersinin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkileri bağlamında amacına hizmet etme düzeyini ve programın okula olan yansımaları ortaya koymak amacıyla öğrenci ve öğretmen görüşlerinin incelendiği bu çalışma altı sınıf öğretmeni ile altı öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenler, alanyazında yer alan çalışmalarla benzer olarak serbest etkinlikler dersinin öğrenci motivasyonu üzerinde önemli etkilere sahip olduğunu belirtmişlerdir (Aydın ve Bakırcı, 2012; Bamberger ve Tal, 2008; Fletcher ve diğerleri, 2003; Gifford ve Dean, 1990; Holloway, 2000; Maynard ve Waters, 2007; Morris, 2005; Morrissey ve diğerleri, 2005; Yılmaz Gündüz, 2020). Ayrıca katılımcı öğretmenler, öğrencilerin tüm gelişim alanlarına olumlu katkılar sağladığını, serbest etkinlikler ders saati içerisinde başka derslerin işlenmesinin sorunlara sebep olduğunu ayrıca fiziki ortam, çevre şartları materyal ve kaynak kitap gibi konularda eksikliklerin olduğunu belirtmişlerdir (Aydemir ve diğerleri, 2015; Dündar ve Karaca, 2011). Araştırmaya katılan öğrencileri ise serbest etkinlikler dersini sevdiğini ve bu derste çok mutlu olduklarını belirtmişler (Aydın ve diğerleri, 2012; Gültekin ve diğerleri, 2014; Gündüz, 2014), ayrıca alanyazında yer alan diğer çalışmalarla benzer olarak bu dersin önemsenmesi ve yapılacak etkinliklerin seçiminde öğrenci görüşlerinin alınması gerektiğini ancak serbest etkinlikler dersinde başka derslerin işlendiğini belirtmişlerdir (Bektaş ve Dinçer, 2011; Birgül, 2018; Bozak ve diğerleri., 2012; Cinoğlu ve Bağcı, 2018; Dündar ve Karaca, 2011; Gültekin ve diğerleri, 2014; Gürbüz Türk ve Çakmak, 2017; Kuzu ve Aslan, 2013; Kuzu ve diğerleri, 2012; Özsel, 2016).

Sonuç olarak, son yıllarda, öğretmenlerin önemini anlamasıyla motivasyon sadece psikolojide değil eğitimde de araştırma konularından biri haline gelmiştir (Gültekin ve diğerleri, 2014; Gündüz, 2014). Motivasyonun nasıl gerçekleştirileceğini açıklamak için alanyazında birçok teori ortaya atılmıştır (Dündar ve

Karaca, 2011; Aydın ve Bakırcı, 2012). Ancak bunlar çoğunlukla motivasyonun nasıl sağlanacağını ortaya koymaktadır. Oysaki asıl önemli olan motivasyonun sürekliliği yani nasıl devam ettirileceğidir. Motivasyondan etkilenen merak, azim ve tutum gibi öğrenme etkileri, aynı zamanda öğrenme sürecini de motive eder ve etkiler (Cinoğlu ve Balcı, 2018; Dünder ve Karaca, 2011; Aydın ve Bakırcı, 2012). Öğrenciler yüksek motivasyonla öğrenmeye karşı olumlu bir tutum geliştirir ve öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk alırlar. Öğrencilerdeki başarısızlık sebeplerinin ve bu sebepleri ortadan kaldırmaya yönelik birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmalarda ortaya çıkan benzer sonuç; başarıyı etkileyen en önemli unsurlardan biri, öğrencilerin derse ilişkin motivasyon düzeyidir (Cinoğlu ve Balcı, 2018; Dünder ve Karaca, 2011; Aydın ve Bakırcı, 2012). Bilgiye ulaşma bağlamında imkanların çoğalması, öğrencilerin bireysel motivasyon düzeylerinin belirleyicisi olan bireysel özelliklerin öneminin arttığını göstermektedir (Evin Gencel, 2008). Öğrencileri motive etmek ve sürekliliği sağlamak için, eğitimle birlikte serbest zaman uygulamaları ve etkinlikleriyle de okula bağlılıklarını artırmak, okulu ve sınıfı sevgi dolu bir ortam olarak kabul etmek, kendilerini özgür hissetmelerini sağlamak gerekir. Kısacası motivasyonu artırmak için uygulamanın içeriğini tasarlamak büyük önem arz etmektedir.

4.1. Öneriler

Bu araştırmada öneriler bölümü, araştırmacılara, uygulayıcılara ve karar verici/politikacılara yönelik olmak üzere üç alt başlık olarak ele alınmıştır.

4.1.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Daha fazla öğrenci, veli ve öğretmenin katılımıyla ücretsiz etkinlik ve araştırma öğretimine yönelik deneysel çalışmaların alana katılması beklenmektedir.
2. Çalışma konusunun, başka araştırmacılar tarafından daha büyük örneklem ve farklı yöntemler kullanılarak çalışılması faydalı olabilir.

4.1.2. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Öğretmenler, programı daha etkin kullanmak ve sorunları çözmek için yerel ve merkezi kurumlardan program materyalleri ve destek almalıdır.
2. Öğretmenler, diğer derslere takviye amacıyla serbest etkinlikler dersini kullanmaktan kaçınmalı ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bu konuyu yönelik denetimlerin yapılmalı, önlemlerin alınmalı ve öğretmenler tarafından hassasiyet gösterilmelidir.
3. Öğretmenler, öğrencilerin işbirliği, dayanışma ve ortak eylem kapasitelerini geliştirmek ve motivasyonu artırmak için grup çalışmasına daha fazla yer verebilir.
4. Öğretmenlerin, öğrencilerin kendilerini daha çok eğlendirecek ve farklı yeteneklerini geliştirecek etkinliklere yer vermesi teşvik edilebilir.
5. Serbest etkinlikler dersinin planlama kısmına öğrencilerin de dahil edilmesi süreci daha etkin hale dönüştürebilir.
6. Serbest etkinlikler dersinde gerçekleştirilecek etkinliklerle ilgili olarak farklı kurumlarla işbirliği yapmak öğretimin etkinliği artırılabilir.
7. Öğrencilerin ilgi alanlarına ve bireysel farklılıklarına göre kazanımlar belirlenerek planlama yapılabilir.
8. Öğretmenlerin, yapacakları çeşitli etkinlikleri ve etkinliklerin nasıl yapılacağı konusunda kılavuz olabilecek kaynak kitaplar üretilebilir.

4.1.3. Karar Verici/Politika Üreticilere Yönelik Öneriler

1. Okullarda serbest etkinlikler dersinde etkili öğretim uygulamalarının sağlanması için gerekli araç ve gereçlerin sağlanması öğretimin etkinliğini artırabilir.
2. Okulların maddi koşullarının iyileştirilmesi, serbest etkinlikler dersi faaliyetlerini daha etkin hale getirebilir.
3. Milli Eğitim Bakanlığının, 2010 yılında ilk uygulamada olduğu gibi, ders programını beş saat olarak belirlemesi öğrenci motivasyonu açısından faydalı olabilir.

KAYNAKLAR

- Akbulut, S. (2021). *Deneyimsel öğrenme temalı ters yüz edilmiş öğretmen eğitimi: bir durum çalışması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir Demokrasi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aydemir, H., Bozkurt, E. ve Şekerci, H. (2015). Serbest etkinlik derslerine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Turkish Journal of Educational Studies*, 2 (2) , 41-74. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr>.
- Ay, Y., Acat, M.B. ve Yüksel, İ. (2016). İlkokul programında yer alan serbest etkinlik uygulamalarının iyileştirilmesi: öğretmen, yönetici ve uzman görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 11/3, p. 371-388.
- Aydın, A., Bakırcı, H., Ürey, M . (2012). Serbest etkinlik çalışmaları dersine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri . *Milli Eğitim Dergisi* , 42 (193) , 214-230 . Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr>.
- Bamberger, Y. ve Tal, T. (2008). An experience fort he lifelong journey: The longterm effect of a class visit to a science center. *Visitor Studies*, 11 (2), 198-212.
- Bartko W. T. (2005). The ABCs of engagement in out of school time programs. *New Directions For Youth Development*, no.105, Spring.
- Bektaş, M. ve Dinçer, Ş. (2011, Mayıs, 5-8). *Serbest etkinlik dersine ilişkin ilköğretim sınıf öğretmenlerinin görüşleri* (Sözlü sunum). 10. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Cumhuriyet Üniversitesi.
- Birgül, S. (2018). *Serbest etkinlikler dersinin incelenmesi: Nallıhan örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bozak, A., Apaydın, Ç., ve Demirtaş, H. (2012). The evaluation of the views of supervisors, administrators, and teachers on the effectiveness of leisure activities lessons. *Elementary Education Online*, 11(2), 520-529.
- Güzel Candan, D. & Evin Gencil, İ. (2015). Öğretme Motivasyonu Ölçeği'ni Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1 (36) , 72-89.
- Cinoğlu, M. Bağcı, E. (2018). İlkokullarda serbest etkinlikler uygulamaları dersinin değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr>.
- Dündar, H, Karaca, E. (2011). İlköğretim okullarında serbest etkinlikler dersinin değerlendirilmesi. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , 13 (2) , 105-122 . Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr>.
- Evin Gencil, İ. (2008). The effect of instruction based on Kolb' experiential learning theory on attitude, achievement and retention in social studies. *Elementary Education Online*, 7(2), 401-420.
- Fletcher, C. A., Nickerson, P. ve Wright, L. K. (2003). Structured leisure activities in middle childhood: links to well-being, the university of north carolina at geensboro. *Journal of Community Psychology*, 31, 641-659.
- Gifford, V. ve Dean, M. (1990). Differences in extracurricular activity participation, achievement and attitudes towards school between ninth grade students attending junior high school and those attending senior high school. *Adolescence*, 12 (44), 323-335.
- Gömlüksiz, M, Özdaş, F. (2013). Serbest etkinlikler dersi konularının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr>.
- Gültekin, M., Atalay, N. & Ay, Y. (2017). İlköğretimde serbest etkinliklere yönelik sınıf öğretmeni ve öğrenci görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22 (2), 419-437.
- Gün, E.S. (2013). Serbest etkinlik uygulamalarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Middle Eastern&African Journal of Education Research*, 3, 21-33.
- Gündüz, D. Y. (2014). *İlkokul serbest etkinlikler uygulamasına bir durum çalışması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Gürbüzürk, O. ve Çakmak, G. (2017). İlkokulda serbest etkinlikler dersinde etkinlik seçimini etkileyen faktörlere ilişkin öğretmen görüşleri. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 3 (2), 177-190
- Holloway, J. H. (2000). Extracurricular activities: the path to academic success. *Educational Leadership*, 57 (4), 211-222.
- Kazu, H., ve Aslan, S. (2013) Serbest etkinlik dersinin birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi (Elazığ İli Örneği). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 34 (Temmuz 2013/II), s. 133-145*. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr>.
- Lambert, V., & Lambert, C. (2012). Qualitative descriptive research: An acceptable design. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, 16(4), 255-256. Erişim adresi: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/PRIJNR/article/view/5805>
- Maynard, T. ve Waters, J. (2007). Learning in the outdoor environment: a missed opportunity ?. *Early Years*, 27 (3), 255-265.
- MEB (2010). MEB Talim ve Terbiye Kurulu 20.07.2010 tarihli ve 75 sayılı Kararı.
- Moriana, J. A., Alos, F., Alcalá, R., Pino, M. J., Herruzo, J. ve Ruiz, R. (2006). Extracurricular activities and academic performance in secondary students. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 4 (1), 35-46.
- Morris, D. V. (2005). The clio clup an extracurricular model for elementary social studies enrichment. *Gifted Child Today*, 28 (1), 40-48.
- Morrisey, M. K., Werner, J. ve Wilson. (2005). The relationship between out-of-school activities and positive youth development: An investigation of the influences of communities and family. *Family Therapy*, 32 (2), 75-93.
- Özsel, Z. (2016). *Serbest etkinlikler dersinin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Sandelowski, M. (2000). Whatever happened to qualitative description? *Research in Nursing & Health*, 23(4), 334-340. Erişim adresi: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/>
- Sandelowski, M. (2010). What's in a name? Qualitative description revisited. *Research in Nursing & Health*, 33(1), 77-84. doi: 10.1002/nur.20362
- Saraçoğlu, M, Çiftçi, Y. (2020). Serbest etkinlik uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Journal of Computer and Education Research* , 8 (16) , 356-385 . DOI: 10.18009/jcer.692480.
- Şen, S, Sarıkaya, İ. (2015). Serbest zaman etkinlikleri dersi uygulamalarının mesleki kıdem değişkenine göre incelenmesi. *Electronic Journal of Education Sciences*. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr>.
- Ürey, M. ve Çepni, S. (2014). Serbest etkinlik çalışmaları dersine yönelik bir program önerisi: okul bahçesi programı. *Millî Eğitim Dergisi Yayınları*, 44(202), 37-58.
- Willis, D. G., Sullivan-Bolyai, S., Knafl, K., & Cohen, M. Z. (2016). Distinguishing features and similarities between descriptive phenomenological and qualitative description research. *Western Journal of Nursing Research*, 38(9), 1185-1204. doi: 10.1177/0193945916645499
- Wilson, B. G. (1997). Reflections on constructivism and instructional design. In C. R. Dills & A. A. Romiszowski (Eds.), *Instructional development paradigms*. (Chapter 7). Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.

Yahşi, Ö. & Kırkıç, K. A. (2020). PISA ve TIMSS uygulamalarının okullara olan etkisinin okul yönetici görüşlerine göre incelenmesi: İzmir örneği. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 11(22), 324-347.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11.bs.). Ankara: Seçkin Yayınları.

Yılmaz Gündüz, D. (2020). İlkokul serbest etkinlikler uygulamasına ilişkin bir durum çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi* , 28 (1) , 1-16 . DOI: 10.24106/kefdergi.3213.

DÖNÜŞÜMSSEL LİDERLİK KAPSAMINDA BİR SİNEMATOGRAFİK ANLATIM: ÖLÜ OZANLAR DERNEĞİ¹

Ayhan KILIÇ²

Makale Bilgisi	Özet
Makale Türü Araştırma Makalesi	Sürekli bir değişim ve gelişim içinde olan dünyamızda, örgütlerin yenilikçi bir yapıda olması gerekmektedir. Çünkü günümüzde hiçbir örgüt değişim, dönüşüm ve artan rekabet koşullarına karşı duyarsız kalmaz. Öyle ki sahip olunması gereken yenilikçi yapının kurulması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi değişimlere ve gelişimlere uyum sağlayabilecek bir yönetimi ve liderliği beraberinde getirmektedir. Örgütlerin söz konusu faktörlerle başa çıkabilmeleri için liderlerin örgütlerini yeniden yapılandırılmaları gerekmektedir. Bu noktada dönüşümsel liderlik anlayışı ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada; değişim ve dönüşüm sürecini olanaklı kılan dönüşümsel liderlik kapsamında popüler bir eğitim filmi olan, 1989 yılı ABD yapımı “Ölü Ozanlar Derneği” filmi analiz edilerek değerlendirilmiştir. Çalışmada, yazılı belgelerin veri kaynağı olarak sistematik incelenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden “doküman analizi” yöntemi benimsenmiştir. Ayrıca veri toplamak için araştırma hakkında yazılı materyallerin çözümlenmesini içeren “doküman incelemesi tekniği” kullanılmıştır. Sonuç olarak dönüşümsel liderlik kapsamında “Ölü Ozanlar Derneği” film değerlendirmesinin, özellikle dönüşümsel liderliğin daha iyi anlaşılması adına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
<i>Makale Geçmişi:</i> Başvuru 28.04.2022 Kabul 09.10.2022	
<i>Anahtar Kelimeler:</i> Liderlik, Dönüşümsel Liderlik, Eğitim Filmleri, Ölü Ozanlar Derneği.	

A CINEMATOGRAPHIC NARRATION IN THE CONTEXT OF TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP: DEAD POETS SOCIETY

Article Information	Abstract
Article Type Research Article	In our world, which is in a constant change and development organizations must have an innovative structure. Because today, no organization can remain insensitive to the conditions of change, transformation and increasing competition. So much so that the establishment, development and maintenance of the innovative structure that must be possessed brings along a management and leadership that can adapt to changes and developments. In order for organizations to cope with these factors, leaders need to restructure their organizations. At this point, the concept of transformational leadership comes to the fore. In this study; Within the scope of transformational leadership, which makes the process of change and transformation possible, the 1989 USA film is "Dead Poets Society", which is a well-known educational film, was evaluated. In the study, "document analysis" method, one of the qualitative research methods, was adopted in the systematic analysis of written documents as a data source. In addition, "document analysis" technique, which includes the analysis of written materials containing information about the research, was used to collect data. As a result it is thought that the evaluation of the "Dead Poets Society" film within the scope of transformational leadership will contribute to the field, especially in order to better understand transformational leadership.
<i>Article History:</i> Received 28.04.2022 Accepted 09.10.2022	
<i>Keywords:</i> Leadership, Transformational Leadership, Educational Movies, Dead Poets Society.	

Kaynakça Gösterimi: Kılıç, A. (2022). Dönüşümsel liderlik kapsamında bir sinematografik anlatım: Ölü ozanlar derneği. *Eğitim Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 3(2), 13-27.

¹ Bu çalışma 27-30 Ekim tarihlerinde düzenlenen INCES 2022, Uluslararası Eğitim ve Bilim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Müdür Yardımcısı, MEB Açık Öğretim Lisesi, ayhankilic1980@gmail.com, Orcid ID:0000-0003-2829-6803.